

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСТАВ ВІДКРИТТЯ СПРАВ ПРО БАНКРУТСТВО

Шталова Л.М., доцент кафедри підприємницького та корпоративного права ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», кандидат юридичних наук

З метою усунення прогалин та колізій нормативно-правових актів, що регулюють відносини банкрутства був прийнятий за основу проект Кодексу України з процедур банкрутства (далі – Проект КзПБ) [1], процедура підписання якого затягнулася. Хоча Проектом КзПБ передбачено впровадження нових механізмів упорядкування відносин неплатоспроможності відповідно європейських стандартів, проте залишаються дискусійними і потребують удосконалення норми, що визначають підстави відкриття справ корпоративного та індивідуального банкрутства.

На сьогодні залишається чинним Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», яким визначені матеріально-правові підстави відкриття провадження у справах про банкрутство — стійка (понад три місяці) і значна (на суму не менше трьохсот мінімальних розмірів заробітних плат) неплатоспроможність. Таким чином тільки за умови наявності зазначених підстав може мати місце процедура банкрутства.

Згідно із статистичними даними, розміщеними на веб-сайті Судової влади України у 2015 році було відкрито 2985 проваджень у *справах про банкрутство*, за 2016 рік — 2101 справа, у 2017 р. — 1691 справа [2]. Вважаємо, що зазначена тенденція до зменшення кількості відкриття справ про банкрутство пояснюється скоріше збільшенням розміру мінімальної заробітної плати у 2015 році — 1378 грн, у 2016 р. — 1450 грн, у 2017 р. — 3200 грн, у 2018 р. — 3723 грн, у 2019 р. —

4173 грн [3], що у свою чергу спричинило збільшення розміру заборгованості боржника за грошовими зобов'язаннями від 413 400 грн до 1 251 900 грн за означений період, ніж зменшенням кількості неконкурентоспроможних суб'єктів господарювання.

Тому однією із пропонованих новацій КзПБ є коригування підстав відкриття проваджень про банкрутство, які характеризуються такими особливостями:

по-перше, законодавець розрізняє розмір грошових вимог, які є підставою для відкриття справи про банкрутство (корпоративне банкрутство) та справ про неплатоспроможність (індивідуальне банкрутство);

по-друге, справа про банкрутство відкривається господарським судом за заявою кредиторів у разі виникнення загрози неплатоспроможності, яка повинна бути підтверджена доказами. Боржник-юридична особа зобов'язується звернутися до господарського суду із заявою про відкриття справи про банкрутство у разі виникнення загрози неплатоспроможності. Слід зауважити, що на етапі виникнення загрози неплатоспроможності, кредитор зазвичай взагалі не може знати, чи спроможний боржник виконати грошові зобов'язання перед всіма кредиторами;

по-третє, при цьому строки тривалості такої заборгованості юридичних осіб не встановлюються. На нашу думку, варто імплементувати у національне законодавство досвід ФРН. А саме норми статті 15 Закону про визнання неплатоспроможності [4], якою обов'язок подання заяви про відкриття справи про банкрутство покладено на керівника юридичної особи та встановлено строк її подання — не пізніше ніж через три тижні після виникнення неплатоспроможності, інакше буде нести відповідальність своїм приватним майном [4];

по-четверте, справа про неплатоспроможність боржника — фізичної особи відкривається господарським судом, якщо безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до неї сукупно становлять не менше ста мінімальних розмірів заробітної плати.

Щодо визначення розміру заборгованості фізичної особи-підприємця (далі — ФОП), то у КзПБ та документах, представлених до другого читання встановлено взаємовиключні

норми. Так, Проектом КзПБ від 26.02.2018 р. [5] встановлено, що справа про неплатоспроможність ФОП відкривається у разі, якщо безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника сукупно складають — не менше трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, які не були задоволені боржником упродовж двох місяців після настання строку їх виконання. Водночас у Проекті КзПБ від 16.10.2018 р.[5] визначені інші підстави — не менше тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати або боржник припинив погашати кредити чи здійснювати інші планові платежі у розмірі більше як 50 відсотків місячних платежів по кожному з кредитних та інших зобов'язань упродовж двох місяців;

по-п'яте, у Проекті КзПБ встановлено, що право на звернення до господарського суду із заявою про відкриття справи про банкрутство мають боржник або кредитор, а про відкриття справи про неплатоспроможність — лише фізична особа або її представник. На наш погляд, дана норма обмежує права кредиторів щодо захисту своїх законних прав та інтересів.

Список використаної літератури:

1. Про прийняття за основу проекту Кодексу України з процедур банкрутства: Постанова Верховної Ради України № 2355-VIII від 20.03.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2355-19>
2. https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/porivn_tabl_17 (дата звернення: 11.03.2019)
3. <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/min/> (дата звернення: 11.03.2019)
4. Закон ФРН «Про визнання неплатоспроможності» / Insolvenzordnung / URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/inso/> (дата звернення: 11.03.2019)
5. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=8060&skl=9 (дата звернення: 11.03.2019)